

Rapport

*Voor:
Stad en OCMW van Lier
Jaar: 2017*

*Vanwege
Ons Gedacht vzw en
Samenlevingsopbouw Antwerpen provincie vzw*

Dit boekje netjes en zindelijk bewaren

Voor meer info, contacteer:

Ons Gedacht
Koepoortstraat 3
2500 Lier
T 03 488 22 72

kim.tops@samenlevingsopbouw.be
joke.nyssen@samenlevingsopbouw.be
celine.schauvliege@samenlevingsopbouw.be
willem.dehantschutter@samenlevingsopbouw.be
kathleen.de.smedt@samenlevingsopbouw.be

Met dank aan Samenlevingsopbouw Gent, wiens rapport als voorbeeld diende.

Jullie zijn als stadsbestuur en OCMW-raad nu vier jaar en 9 maanden aan het werk. Een lokaal bestuur heeft een grote impact op het leven van mensen in armoede. Daarom vinden we het belangrijk om een stand van zaken op te maken. We doen dit samen met mensen in armoede.

Vanuit Samenlevingsopbouw en vanuit Ons Gedacht, de vereniging waar armen het woord nemen, willen we benoemen wat goed loopt voor Lierse mensen in armoede, maar we willen ook de knelpunten en verbeterpunten signaleren. We deden dit de voorbije drie jaar, in de vorm van dit armoederapport.

MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Blijf investeren in de toegankelijkheid van de dienstverlening in Lier.

Er is in Lier zeker bereidheid om te investeren in de toegankelijkheid van de dienstverlening. Toch ondervinden heel wat mensen drempels om gebruik te maken van de diensten. Zo komen mensen vaak "als de nood het hoogst is". Dit blijft een knelpunt en is een verhaal dat we geregeld horen. Het sociaal huis kan dit verhelpen door het wegwerken van drempels en door actief in te zetten op een positiever imago, zodat mensen al vroeger de stap zetten.

Het sociaal infopunt is in theorie een goed initiatief: mensen kunnen er terecht met hun vragen. We pleiten vanuit Ons Gedacht echter voor een "open" infopunt, bemand door medewerkers met een grondige kennis van de sociale kaart, waar alle inwoners van Lier terecht kunnen met hun vragen (óók cliënten van het OCMW). Ons Gedacht vindt het ook belangrijk dat mensen goed verder geholpen worden of correct worden doorverwezen.

We hebben in het verleden gepleit voor vrije "inloop" momenten bij maatschappelijk werkers, waarbij mensen geen afspraak dienen te maken. We merken dat jullie hiermee rekening houden en zo de drempel naar de dienstverlening verlagen.

In vorige rapporten hebben we uitdrukkelijk gepleit voor budgetbegeleiding. Dit is nodig voor een groep mensen die problemen ondervindt bij het onder controle houden van hun uitgaven. Het OCMW kan hen ondersteunen en begeleiden, en dit vóór ze bergen schulden hebben. Tijdens voorbereidende gesprekken vernam Ons Gedacht dat het opstarten van deze budgetbegeleiding op de "to do-lijst staat" en binnenkort een feit is. We zijn oprecht verheugd over deze beslissing. Hou ons zeker op de hoogte van de opstart!

MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Investeer in proactieve en preventieve dienstverlening.

Benader mensen actief en informeer hen over hun rechten.

Zorg voor een goede ondersteuning (ook op administratief vlak) en een correcte doorverwijzing.

Helaas zijn niet alle mensen op de hoogte van hun rechten en weten ze ook niet bij welke dienst ze terecht kunnen hiervoor.

We willen dat welzijnsdiensten mensen sneller en actiever op hun rechten wijzen. Als mensen recht hebben op een bepaalde tegemoetkoming (bv. verhoogde tegemoetkoming, UIT-pas, ...) moeten ze hierover geïnformeerd worden of beter nog automatisch ontvangen.

Mensen informeren over hun hun rechten en mogelijkheden op laagdrempelige ontmoetingsplaatsen, daar blijven we voorstander van. Bv. Rap op Stap is een goed initiatief, maar nog te weinig gekend bij kwetsbare mensen.

Een kwalitatieve ondersteuning vraagt tijd. De Vlaamse overheid garandeert decretaal dat de dossierlast van maatschappelijk werkers bij het OCMW beperkt wordt tot 60 actieve dossiers. Dat stelt hen in staat om kwalitatief aandacht te besteden aan alle fases van het dienstverleningsproces (gevisualiseerd door de rechtencirkel).

Ons Gedacht pleit voor een checklist voor maatschappelijk werkers, zodat tijdens overleg met een cliënt alle (basis-) grondrechten tijdig en op een gestructureerde manier in orde worden gebracht (bv mutualiteit).

GEZONDHEID

Pas dringende medische hulp correct toe.

Het OCMW van Lier past nog steeds de regels in verband met dringende medische hulpverlening correct toe. De maatschappelijk werkers van het OCMW zijn vlot te contacteren in verband met de toepassing van dringende medische hulp.

Stimuleer de toegankelijkheid van de gezondheidszorg in Lier voor maatschappelijk kwetsbare groepen. Stimuleer de samenwerking tussen welzijnswerk en gezondheidszorg.

Mensen in armoede in Lier hebben nog steeds onvoldoende toegang tot de gezondheidszorg. Vooral tandzorg baart ons zorgen : veel mensen in armoede stellen een bezoek aan de tandarts steeds uit omwille van financiële redenen. Het is belangrijk dat het lokaal sociaal beleid initiatief neemt om tandzorg toegankelijker te maken voor mensen met een laag inkomen. Er waren het voorbije jaar een aantal overlegmomenten met bv het LOGO, het OCMW van Lier en het wijkgezondheidscentrum.

Een mogelijke (en slechts gedeeltelijke) oplossing kan zijn dat het OCMW afspraken maakt met geconventioneerde tandartsen om de factuur van OCMW-cliënten met een verhoogde tegemoetkoming door te sturen naar het OCMW. Zo moeten mensen geen – voor hen - grote bedragen voorschieten en zijn de tandartsen zeker van hun inkomen. Het kost het OCMW in principe geen extra geld. Voor kinderen en jongeren tot 18 jaar is tandzorg gratis (indien de tandarts geconventioneerd is). En voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming is er geen remgeld voor de meeste prestaties bij de tandarts.

We hopen dat er concrete stappen gezet worden om dit uit te proberen, te evalueren en eventueel bij te sturen.

Zet het thema geestelijke gezondheid meer in de kijker en neem initiatieven om de geestelijke gezondheidszorg toegankelijker te maken.

Het laatste anderhalf jaar beweegt er veel door het ontstaan van Emergo. Door de afbouw van een aantal ziekenhuisbedden van residentiële zorg ontstaan er een nieuwe waardevolle initiatieven in de regio: het netwerkknooppunt dat o.a. eerstelijnsdiensten ondersteunt bij het vinden van de juiste hulpverlening voor cliënten, een ambulante crisisteam, een ambulante team voor mensen met chronische psychische problemen,...

Het lokaal bestuur van Lier ondersteunt de werking van TEJO en investeert in de samenwerking met Solentra, een organisatie gespecialiseerd in psychische hulpverlening aan mensen met een vluchtelingenachtergrond.

Ondanks dit alles blijft het aanbod op vlak van geestelijke gezondheidszorg ontoereikend. Zo blijven mensen met psychische problemen al te vaak en al te lang in de kou staan en krijgen ze geen geschikte hulpverlening.

We vragen nog meer investering van het lokaal bestuur in geestelijke gezondheid. Dit kan door extra middelen te investeren en zo het aanbod uit te breiden (cfr sommige OCMW's in de regio financieren een aantal uur inzet van een psycholoog) of door een grotere betrokkenheid bij de initiatieven die Emergo neemt (bv. door een actievere aanwezigheid en bijdrage bij werkgroepen die Emergo organiseert).

SPORT

Sport en welzijn hand in hand

De positieve samenwerking tussen de Lierse sport- en welzijnspartners werd dit jaar opnieuw bevestigd. De Lierse sportdienst toont bereidheid en openheid om zich verder in te zetten voor kansengroepen.

De sportdienst gaat ook actief op zoek naar inspirerende praktijken en gaat samen met welzijn in dialoog met andere sportinstanties (bv. sportfunctionarissen) om sportparticipatie van maatschappelijk kwetsbare groepen aan te moedigen.

Meer laagdrempelige sportinfrastructuur en aandacht voor sport en open ruimte bij stadsontwikkeling

Er zijn extra inspanningen geleverd wat betreft sportinfrastructuur, zo worden er momenteel met de middelen van de stad extra voorzieningen bijgebouwd (een sporthal en een gymzaal) en stellen 2 scholen hiervoor hun grond ter beschikking. Deze voorzieningen zijn noodzakelijk voor scholen en lokale sportverenigingen. Er komt voor de senioren een polyvalente ruimte bij in het nieuwe dienstencentrum.

Op de Sionsite is in plaats van een veldje, een minipitch in opbouw, in de Bogerse velden komt binnenkort een voetbalveldje, in Koningshooikt een speeltuintje en aan het zwembad is er een avonturenspeeltuin aangelegd. Dit zijn belangrijke, laagdrempelige plekken waar kinderen en jongeren vrijblijvend kunnen sporten, bewegen, elkaar ontmoeten en hun talenten kunnen ontdekken. Blijf hierin investeren!

De stad Lier heeft zich in deze legislatuur erg gericht op de Hoge velden om voetbalvelden bij te creëren in Lier, maar dit is helaas nog niet gerealiseerd.

Open fysieke ruimte, zeker in stedelijke context, is erg belangrijk. Wees alert om de bestaande open ruimte te behouden of zelfs uit te breiden.

Drempels naar het bestaande sportaanbod wegwerken

De sportdienst is momenteel bezig met een behoefteanalyse van de sportinfrastructuur. Dit initiatief kunnen we alleen maar aanmoedigen. Grijp deze opportuniteit om met sportaanbieders in dialoog te gaan, en actief in te zetten op sportparticipatie van maatschappelijk kwetsbare groepen!

De bijkomende subsidies van de stad Lier aan de sportverenigingen om sportparticipatie te stimuleren van maatschappelijk kwetsbare groepen, is positief! We adviseren om binnen het UitPas-verhaal deze subsidie uit te breiden, zodat elke vereniging (ook de kleine) kan inzetten op sportparticipatie.

Het is positief dat de zwemlessen voor kinderen en volwassenen in het UitPas (met kansentarief) verhaal, verder worden gezet! Toch adviseren we de stad Lier om in dialoog te gaan met het zwembad om maatschappelijk kwetsbare groepen de kans te geven wekelijks (i.p.v. 2-wekelijks) te gaan zwemmen. Streef hierbij naar een solidaire kostendeling.

Dat het aanbod is verruimd voor maatschappelijk kwetsbare groepen is erg positief. De activiteit 'Lierse homeless boys' wordt verder gezet. Ons Gedacht pleit ook steeds voor een medewerker sport- en cultuurparticipatie voor maatschappelijk kwetsbare groepen. Momenteel loopt er een project van 2 jaar voor sportparticipatie (toeleiding naar bestaande sportclubs). De focus ligt hier op jongeren. We adviseren om na deze 2 jaar, dit structureel in te bedden binnen de stad Lier, maak hiervoor dus middelen vrij!

JEUGDWELZIJN

Investeer in jeugdwelzijnswerk

Het jeugdwelzijnswerk is vandaag goed voor 1 VTE in vast dienstverband. We zijn blij te horen dat er met tijdelijke projectmiddelen (sport-jeugdwelzijnswerker, project van 2 jaar, 0,50 VTE) ook wordt ingezet op jongeren die minder goed bereikt worden, o.a. OKAN-meisjes.

In december 2018 loopt dit project af.

We pleiten ervoor om, ook nadat deze tijdelijke middelen op zijn, in te zetten op groepen jongeren die minder goed bereikt worden, zoals meisjes van 2de en 3de generatie (met een migratieachtergrond).

Zet in op duurzame projecten voor een brede doelgroep

Ons Gedacht vernam dat zowel het Plus-project als Missing Link verlengd worden. We zijn blij met de keuze voor duurzame projecten die de ruimte krijgen om zich ten volle te ontwikkelen. Werken met maatschappelijk kwetsbare jongeren vraagt immers tijd. Blijf actief inzetten op deze jongeren!

Er wordt ingezet op de strijd tegen kinderarmoede met initiatieven zoals de ruilwinkel en het peuterspeelpunt. Zorg ervoor dat niet enkel de middenklasse, maar ook kwetsbare gezinnen hun weg vinden naar deze initiatieven. Bij het peuterspeelpunt blijft dit een aandachtspunt.

Zet in op een integrale aanpak van armoede onder kinderen en jongeren, met relevante partners

Jongeren worden geconfronteerd met problemen op verschillende levensdomeinen: onderwijs, wonen, werk, gezondheid, administratie, vrije tijd,...

In een vorig rapport hebben we gepleit voor het verenigen van de juiste partners rond de tafel, om in dialoog te gaan over de noden en mogelijke structurele oplossingen voor deze jongeren.

Blijf investeren in de werkgroep maatschappelijk kwetsbare jongeren, rond het Missing Link-project. Hier kunnen signalen vanuit jongeren doorgegeven worden en initiatieven vorm krijgen. Zo werd al enkele keren, in samenwerking met VDAB, een jobbeurs georganiseerd, voor en door jongeren. Dit is telkens een succes.

Ons Gedacht is blij met de acties en constructieve maatregelen die opgestart worden door de (uitgebreide) Stuurgroep Jeugdwerkloosheid.

Dring het aantal vroege schoolverlaters terug

De stad investeert in het Plus- Project, een samenwerking met Arktos. Dit project zet in op "time-out" trajecten voor leerlingen die dreigen uitgesloten te worden op school. Deze leerlingen worden begeleid en zo zet de stad actief in op het vergroten van gekwalificeerde uitstroom. Met dit project worden ook leerkrachten en leerlingenbegeleiders gecoacht in het omgaan met probleemsituaties.

In het onderzoek van Universiteit Antwerpen werd het Plus-project door risicoleerlingen als positief geëvalueerd: het heeft een goede invloed gehad op hun gedrag (rustiger, minder discussies, ...).

Ons Gedacht vernam dat binnen de begroting budget voorzien is voor dit project de volgende jaren. We zijn blij dat te horen.

Onderzoek de oorzaken van vroege schooluitval en investeer in een volwaardig flankerend onderwijsbeleid

De cijfers van vroegere schooluitval en definitieve uitsluiting in Lier zijn hoog. Daarom luidde ons advies in het vorige rapport: onderzoek de oorzaken, zodat gepaste maatregelen genomen worden.

Een kleinschalige studie vond plaats: het onderzoek van de Universiteit Antwerpen zoomde in op 8 Lierse risicojongeren, hun achtergrond en hun beleving van het PLUS-traject. We blijven echter pleiten voor een diepgaander onderzoek naar oorzaken en mechanismes, zodat gepaste maatregelen vorm kunnen krijgen.

In onze vorige rapporten hebben we ook gepleit voor het opstarten van deeltijds onderwijs in Lier, om zo in eigen stad meer kansen te bieden aan kansarme jongeren.

In de gebouwen van K. Lierse SK gaat dit aanbod reeds enkele jaren door. Ons Gedacht is blij met dit initiatief. Blijf ook inzetten op de communicatie over dit aanbod, zodat dit nog meer deelnemers aantrekt.

WONEN

Blijf investeren in het basisrecht wonen en werk aan de discriminatie op de huurmarkt

Het Sociaal Verhuur Kantoor (SVK) en de Woonwijzer hebben eind 2016 een infomoment georganiseerd voor private verhuurders. Tijdens dit infomoment werd de werking van het SVK en enkele sociale organisaties (zoals CAW, Oikonde, woonhulp vluchtelingen ...) toegelicht. Het doel was het promoten van een samenwerking met het SVK en het sensibiliseren van verhuurders/immokantoren om te verhuren aan diverse doelgroepen. De stad Lier wil deze infomomenten in de toekomst herhalen en dit kunnen we alleen maar aanmoedigen!

De stad Lier geeft reeds enkele jaren een aanmoedigingssubsidie en verbeteringspremie voor private eigenaars die verhuren aan het SVK. Toch worden heel wat verhuurders afgeschrikt door de hoger opgelegde normen. Zoek naar bijkomende stimulansen, want een betaalbare private huurmarkt kan de wachtlijsten inkorten!

Positief is dat de stad Lier een Vlaams subsidiedossier heeft ingediend voor intergemeentelijk woonbeleid (klantgerichte dienstverlening, woningkwaliteit, sociaal woonaanbod en lokale private huurmarkt in kaart brengen) in samenwerking met de Stad Mechelen.

Jammer genoeg moeten er nog steeds mensen hun huurwoning verlaten (o.a. omwille van een slechte woningkwaliteit). Positief is de constructieve samenwerking tussen stad, OCMW, SVK en LMH voor de herhuisvesting van de huurders.

Het woonplan waarvan sprake was in 2015 is nog niet opgemaakt en dat van de stedenbouwkundige verordening is nog lopende. Wel goed dat er voorbereidend wordt gewerkt aan een omgevingsanalyse voor de volgende legislatuur. Hopelijk wordt dit in 2018 effectief uitgevoerd.

Vanuit Ons Gedacht vinden we dat er nog te weinig initiatieven zijn ondernomen op gebied van discriminatie op de huurmarkt. Het organiseren van een infomoment voor kandidaat-verhuurders is een eerste stap, maar het zijn voornamelijk de immobiënkantoren die een probleem vormen. We vragen een beleid te ontwikkelen dat discriminatie op de huurmarkt niet meer toelaat!

Blijf investeren in sociale huurwoningen

De stad Lier bleef ook in 2016-2017 investeren in kwalitatieve sociale huurwoningen. Het aandeel sociale woningen in Lier is momenteel 7%. Het sociaal objectief in Vlaanderen bedraagt 6%. Sinds 2015 betekent dit een stijging van 0.43%. Dit betekent dat Lier hier een extra inspanning voor heeft geleverd en dat is een goede zaak. Deze inspanning werd geleverd door de Lierse Maatschappij voor Huisvesting (LMH) en het Sociaal Verhuur Kantoor (SVK).

Echter, ook in 2017 voldoet het aanbod nog niet aan de vraag en blijven de wachttijden onveranderd. Lierenaars staan nog steeds 4 à 5 jaar op de wachtlijst. Positief is dat sinds 2015 meer woningen gebouwd zijn voor alleenstaanden, mits bijna de helft van kandidaat-huurders alleenstaand is. We adviseren dan ook om het bouwritme vol te houden en te blijven investeren in sociale woningen voor alleenstaanden en 1-oudergezinnen.

Anno 2017 worden er nog steeds sociale huurwoningen geweigerd door kandidaat-huurders. Ons Gedacht adviseert de stad dan ook om de LMH en SVK (financieel) te ondersteunen en/of bijkomende middelen vrij te maken binnen het OCMW en/of een samenwerking met het CAW, zodat er met (kandidaat) huurders een intensiever traject kan aangegaan worden om weigeringen en uithuiszettingen te vermijden.

Momenteel kan de huurwaarborg voorgeschoten worden door het OCMW, maar er wordt te weinig stilgestaan bij de extra kosten (verhuis en dubbele huur), waardoor mensen geneigd zijn te weigeren. Een 1ste weigering heeft meteen grote gevolgen, zo kunnen mensen geen beroep meer doen op de huursubsidie van de Vlaamse overheid!

Bovendien betreuren we dat het OCMW geen woonbegeleider meer heeft, in principe zou nu elke maatschappelijk werker dit in zijn begeleiding moeten doen, maar dit is door hoge werklast niet haalbaar.

Momenteel belemmert de parkeerverordening middelen voor de bouw van nieuwe sociale woningen. Zo moeten ook sociale woningen hetzelfde aantal staanplaatsen hebben als andere bouwprojecten, maar veel sociaal huurders hebben geen eigen wagen en de staanplaatsen staan leeg. We adviseren dan ook dat de stad Lier om deze parkeerverordening aan te passen.

CULTUUR

Realiseer de UITPAS

De stad Lier heeft in 2017 de uitrol van de UitPas gerealiseerd, dat is erg positief!

Blijf investeren in de uitbouw van de UITPAS

Het aantal aanvragen van UitPas met kansentarif blijft in stijgende lijn gaan, ondertussen zijn er zo'n 3054 UitPassen in de omloop. Zet verder in op de bekendmaking, zodat alle mensen met verhoogde tegemoetkoming een UitPas met kansentarif verwerven.

Het is positief dat er een samenwerking is tussen de stad Lier en de ziekenfondsen (Christelijke mutualiteit, Liberale mutualiteit & Vlaams en Neutraal ziekenfonds) om mensen met een verhoogde tegemoetkoming op de hoogte te brengen van de UitPas met kansentarif. Echter in 2017, zijn er nog steeds 2 ziekenfondsen (De Voorzorg en Onafhankelijk Ziekenfonds) die dit niet doen. Blijf met deze ziekenfondsen in dialoog gaan.

We moedigen de stad Lier aan om het aanbod en communicatie van de UitPas (met kansentarif) in de toekomst uit te breiden en evalueren. Blijf ook voldoende budget begroten en streef naar een solidaire kostendeling (20-40-40) met de culturele, sport- en vrijetijdsaanbieders.

Blijf aandacht houden voor cultuurparticipatie van maatschappelijk kwetsbare groepen door te investeren in de toegankelijkheid en door samenwerkingsverbanden te stimuleren tussen cultuuraanbieders en welzijnsorganisaties

Ons Gedacht is door de deelname aan de stuurgroep een actieve partner in het Uitpas-verhaal en dat is positief! Op deze manier wordt de stem van maatschappelijk kwetsbare groepen meegenomen! Sinds kort is ook de werkgroep toeleiding opgestart, in opvolging van het overleg tussen welzijnspartners en cultuuraanbieders. Tijdens deze werkgroep kunnen we verder inzetten op de drempels die maatschappelijk kwetsbare groepen ervaren binnen het UitPas (met kansentarif)-aanbod en streven naar maximale participatie.

Zet in 2018 extra in op het 'Rap op Stap'-kantoor, maak dit ruim bekend voor mensen met kansentarif en garandeer voldoende permanentie! Laat dit project niet afhangen van vrijwilligers, maar zorg voor voldoende professionele ondersteuning!

De samenwerking tussen SAMWD en Ons Gedacht – workshops vrije muziek- loopt ook in het schooljaar 2017-2018 verder!

Besluit

Jullie hebben werk gemaakt van enkele beleidsadviezen die Ons Gedacht en Samenlevingsopbouw de vorige jaren presenteerden, vanuit mensen in armoede.

Enkele belangrijke verwezenlijkingen :

- De stad en OCMW Lier realiseerden de UITPas
- De stad en OCMW Lier blijven fors investeren in sociale huurwoningen
- Missing Link en het Plus-project worden verdergezet (focus op jongeren in kansarmoede)

Ons Gedacht en Samenlevingsopbouw zijn dan ook blij met deze beslissingen! Met dit rapport willen we jullie aanmoedigen om verder te investeren in een beleid dat rekening houdt met maatschappelijk kwetsbare groepen.

Voor 2018 schuift Ons Gedacht 4 prioriteiten naar voor :

- Onderneem actie op vlak van toegankelijke tandzorg
- Zet in op de uitbouw van een laagdrempelig aanbod geestelijke gezondheidszorg
- Investeer in het Jeugdwelzijnswerk (structureel en op lange termijn)
- Start budgetbegeleiding op, maak echt werk van het sociaal infopunt en zorg voor een kwalitatieve ondersteuning van cliënten

SAMENLEVINGSOPBOUW
Antwerpen provincie

